

més que enlloc: aquí es podria justificar àdhuc darrere l'accent. El *llampugar* que documento infra presta eloqüent suport a la idea. Caldria, però trobar altres testimonis de formes sense -g- (ja hi ha tanmateix unes variants oc. *lampruc*, *lamproue*, i el sic. *alampuia*, de singular força per l'antiguitat que implica en tots sentits), i cal reconèixer que fins en català és xocant aquesta antiga caiguda de -s- amb caràcter tan general.

Potser podríem suposar que en català el mot es vagi propagar des de les zones de substrat mossàrab, i que en aquestes resultés d'una ultracorrecció catalanitzadora, en repoblar-se de catalans aquelles terres, pel sentiment que el català elimina la -z- intervocàlica: segons el model de *llampresa/llamprea*, *riquesa/riquea*, *avesa/avea*, *afusa/afua*, *disent/dient* etc. Realment es nota que tota la documentació, antiga i moderna, prové de terres balears o valencianes.

DERIV.: *Llampugó*. *Llampugada*. *Llampuguer*. *Llampuguera* mall. 'ormeig de pescar semblant al bolitx' (Moll, AORBB II, 341); els pescadors de Cabrera m'ensenyaren (1969) una *lampugera* destinada a «tancar un cerco (< cèrcol > de *lampúges*). *Llampugar* 'llançar reflexos metàl·lics (una arma etc.)' ja en vells romanços populars, el primer almenys datat del S. XVII (pel fets que dramatitza) «hi són anats tres frares per l'lotjà: / mentres se despullaven - armes veu *llampugar*» (la Criada de l'Hostal de La Pera, que espia pel forat del pany els lladres disfressats), MilàF, *Romillo*, 114E (de nou en el 106, segons *AlcM*); «un estil que --- seguidament *llampuga* d'enginy i de gràcia», Ruyra (nota autobiogràfica en Coma i Soley, *Esplai*, abril, 1934, citat en el llibre d'Osv. Cardona sobre el gran prosador blanenc, p. 48); també en VCatalà, i Fontserè l'inclou en el lèxic de *CiFiNat*. definint-lo «emetre guspíres, fer llampecs, relluir». I mall. *llampugar* 'veure's llamps al lluny', d'on el postverbal *llampuc* 'llamp llunya' propis sobretot de la gent marinera; *llampuguejant* (VCatalà), ja Moll (*Supl.*, §§ 1941 i 1939).

Llampugar, V. *llampuga* *Llampúgo(l)*, V. *llampúdol* *Llampuguejar*, *llampuguer*, -guera, V. *llampuga* *Llampum*, *llampumera*, V. *llepar* *Llampurnar*, *llampurnejar*, *llampurnent*, *llampurnetes*, *llampus*, V. *llamp* *Llamuga*, V. *llaminer*

LLANA, del ll. LANA id. □ 1.ª doc.: S. XIII.

Ja s'especificquen els drets que paga l'entrada de llana en la lleuda de *Coilliure* de 1249, i en la *Tarifa* de Bna. de 1271: «carga de lin, 6 drs.; quintar de *lana*, 1 dr. ---» (*EntreDL* I, 156, § 21); es pot veure el text de l'ordonament perpinyanenc «de la *lana* de que hom ne deja fer draps per vestir», de 1298, en *RLR* v, 96-7. «Déus ha creat a hom lo cavall per cavalcar --- e-l moltó per menjar, e la *lana* per vestir, e lo foc per calfar ---», Llull (*Do. Pu.*, § 3.14, Gili, p. 9); «Vulles haver pietat del bon poble: / poneix aquells, sient alt en cadira, / qui del anyell volen la carn e *llana* / e són consents que feres los devoren!», Ausiàs (CIV, 27g); «la roba de *llana* o seda no se posa

en bugada», OPou (*TbPu.*, 229). Mot de tots els temps i totes les terres catalanes.

Detallo poques menes de *llana*: la *llana sutza* o *sützea* (1388, S. XIV: *AlcM*, 889a, col. 1) en alguns punts s'altera en *surja* (així a l'Alt Pallars, Estaon, 1934), en altres en *suada*. En lloc de *llana xastavina* ribagorçà (*AlcM*, ib.) l'legiu *gestavina* (pron. *èstabina* apitxadament), la de la vall aragonesa de Gistau; Ant. de Capmany en les seves *Memòries* recull d'un document de 1441 «Que les dites lanes sien bones --- e netes, de *moyanes* ---», conjecturant que es tracti d'un mot *moiana* amb el sentit de 'brosses de la llana' (que d'ell accepten Pons, *Vocab. dels teixits*, BDC IV, 122, i *AlcM*, s. v. *moianes*); però com que enlloc no hi ha altra notícia de tal mot ni se li veuria etimologia ni camí d'explicació, sospito que estigui mal puntuat i mal accentuat per *llanes de Moyanès*, provinents d'aquesta comarca, entre Bages i Vic, rica en bestiar de llana; cf. la *Jaça de les Maioneses* que vaig anotar jo a la Coma del Catllar (grans pasturatges de l'Alta Vall de Camprodon), 1935, i que Amigó en la seva monografia del terme de Vilallonga de Ter (§ 2027) troba en les variants *Moioneses* i *Maioneses*: és on devien recollir-se les ovelles *Moianeses* (avui amb metàtesi o assimilació), reputades per llur bona llana, segons el doc. de 1441. *Llanada* [1331]. *Llanada* eiv. «píncel de lana para alquitrantar la barca», eiv. (Aina Moll, *RFE* xli, 366).

DERIV.: *Llanaire*; *llanall* (BDC XIX, 157); *llanam* [ib.]. *Bestiar llanar* [1409], més corrent *bestiar de llana* en cat. central, però a la Vall Ferrera encara es diu així (*bestià lanà* Areu, 1933). *Llanat*. *Llanatges* m. pl. 'menes peculiars (o inferiors) de drap de llana' ross. i també (*Damen*.) mall.: «que nul --- no aus fer draps de pessols, ni de borrelós, ni de borra --- ni de *lana* tailada --- e negú qui ag<u>és alcuna quantitat --- dels ditz *lanatges*, no l'aus vendre --- però entenem que dels ditz *lanatges* pusqua hom fe bruns e --- altres causes exceptat drap de vestir», 1298 (Alart, *RLR* v, 97).

Llanejar, *Buill. d. Di. Cat.* XIX, 157. *Llaner* [1391, BDC X, 72; XIX, 157; en l'acc. *falçó llaner*, 1347, imitat del fr. *faucon lanier*, per al qual veg. FEW v, 150b, i DECH III, 571b36]. *Llaneria*; *llanero*. *Llaneta* (BDC IV, 114). *Llania* (BDC XIX, 157). *Llanilla* [1613, DAG; mall. *DFgra*. etc.; per tant és problemàtic que sigui castellanisme com diuen Careta i *AlcM*; potser a la inversa com a mot de teixidors, amb -ICULA; cf. DECH, s. v., nota 2]. *Llanós*. *Llanosa* (BDC VII, 40); *llanositat*. +*Llanot*, peix semblant a una bastina però molt grossa, d'entre tres i cinc roves (StPol de Mar, 1925): l'origen no m'és clar, potser derivat de *llana* per l'aparença del seu color de llana ordinària, car «tira a negre» (però no asseguro si pot sortir de *llano(s)ot*, o si té algun altre origen, com és ara dissim. de *llunot*, derivat de *lluna* o algun encreuament en què intervinguin *llampresa* o *llampuga*). *Llanut* (BDC XIX, 157) sovint usat com a malnom: 'home babau', 'reaccionari' (*AlcM*), gentilici per anomenar la gent de Santa Bàrbara (Montsià, a Bel, 1961). *Lanuginós*